

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Dávid, Stanka, Szikla Ügyvédi Iroda által képviselt alperes ellen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. január 20. napján kelt 19.G.42.594/2014/10. számú ítélete ellen a felperes és az alperes fellebbezése folytán indult másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felek a másodfokú eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az alperes pénzügyi vállalkozás, tevékenységi körébe tartozik – egyebek mellett – zárt végű pénzügyi lízingszerződések és ahhoz kapcsolódóan biztosítéki szerződések kötése. Az alperes a személy és kishaszon gépjárművek zárt végű pénzügyi lízingszerződések megkötése során általános szerződési feltételeket alkalmaz. A 2004. október 15-től 2006. február 5-ig terjedő időben a ... Lízing Rt általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételeinek IX.60. pontja határozta meg a lízingszerződés lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondásának eseteit. E pont a)-i) alpontig bezárólag tartalmazza az azonnali hatályú felmondás eseteit akként, hogy az a) pont további kilenc alpontot sorol fel. Az általános szerződési feltételek XI. 81. pontjában a lízingszerződésből eredő jogviták rendezésére a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság kizárólagos illetékességére vonatkozó kikötés található, amely mind a lízingbevevő, a társ-lízingbevevő és a biztosítéki szerződés felei számára rögzíti a választottbírósági megállapodást. A 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig és a 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig terjedő időben hatályban lévő ÁSZF a X. 61. pont alatt – a korábbihoz hasonlóan – szabályozza a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának jogosultságát a)-j) alpontban felsorolva, az a) pont esetén további kilenc alpont feltüntetésével. A j) pont további három alpontban részletezi, hogy a j) pont tekintetében mi minősül kapcsolt vállalkozásnak, illetve a vállalkozás között fennálló kapcsolatok további eseteit sorolja fel. Mind a két időszakban hatályos általános szerződési feltételek XII. 84. pontja a korábbi ÁSZF-hez hasonlóan arról rendelkezik, hogy a felek, továbbá a társ-lízingbevevők és a biztosítéki szerződés felei a szerződésből eredő jogviták rendezésére alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választottbíróság eljárásának.

A felperes végleges keresetében annak megállapítását kérte a bíróságtól a Ptk. 209. § (1) bekezdése, 209/B. § (3) bekezdése és a 93/13 EKG irányelv, valamint a 2/2012. (II. 10.) PK vélemény figyelembevételével, hogy az alperes 2004. október 15. napjától hatályos üzletszabályzatának IX.

60. és XI. 81. pontja, a 2007. augusztus 1. napjától hatályos üzletszabályzatának X. 61. és XII. 84. pontja, valamint a 2009. május 1. napjától hatályos üzletszabályzata X. 61. és XII. 84. pontja tisztességtelen, ezért valamennyi szerződő félre kiterjedő hatállyal érvénytelen a közérdekű kereset korlátai között a fogyasztókra kiterjedő hatállyal.

Arra hivatkozott, hogy az általános szerződési feltételek IX. 60. és X. 61. pontjában az alperes javára biztosított, a szerződés egyoldalú felmondására vonatkozó szerződéses kikötések azért tisztességtelenek, mert bármely fizetési kötelezettség teljesítésének az elmaradása, az összeg nagyságától függetlenül nem vonhatja maga után a legsúlyosabb szankciót, hogy a teljes tartozás egy összegben esedékessé váljon. A felsorolásban szereplő bármely okból történő késedelem megjelölést, valamint több egyéb kitételt is értelmezhetetlennek minősített. Ezért azon túl, hogy a szerződési feltételek értelmezhetetlenek és nem világosak a fogyasztó számára, álláspontja szerint a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 2. § b) pontja alapján túlozott mértékű pénzösszeg megfizetésére kötelezik a fogyasztót, ezért az 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján is tisztességtelenek, mivel kizárólag a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy a teljesítés szerződésszerű-e.

A 61. pont e), f), g), h) alpontjai körében hivatkozott arra, hogy nem világos, hogy miféle bármely más szerződés megszegésére vonatkozik az adott kitétel, valamint időben indokolatlanul előre hozzák a szerződés lejárttá tételének lehetőségét. Hivatkozott arra is, hogy a kikötések ellentétesek a Vht. 165. §-ának, a Cstv. 4. § (1) bek., 34. § (1) bek. és 38. § (1) bekezdésének szabályaival, ily módon semmises és a jogszabály megkerülésére irányulnak.

Az üzletszabályzat XI. 81. és XII. 84. pontjai, a választottbíróági kikötés körében a 3/2013. PJE határozatban foglaltakra hivatkozott. Utalt arra, hogy a választottbíróági eljárást érvényesen csak egyedi megtárgyalás alapján lehet kikötni, ezért nyilvánvalóan tisztességtelenek ezek a rendelkezések. Arra is hivatkozott, hogy az új Ptk. 6:104. § i) pontja már azt is tisztességtelennek tekinti, ha kizárja a fogyasztót a peres úton való igényérvényesítésből és a fogyasztót kizárólag választottbíróági útra kényszeríti. Utalt a 2/2011. (XII. 12.) PK vélemény 5. a) és b) pontjaira, valamint a Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére.

A keresetindítási jogosultsága körében előadta, hogy a Ptké. II. 5. § e) pontjában meghatározott, a fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezetként jogosult közérdekű kereset indítására, mivel az Európai Unió hivatalos lapjában, mint a fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárásban fellépésre feljogosított szervezetként került nyilvántartásba vételre. Hivatkozott arra, hogy az egyesület elnöke adott a perindításra megbízást a jogi képviselőt ellátó ügyvédi irodának. Az, hogy az egyesület elnöke a taggyűléstől erre rendelkezett-e felhatalmazással, a társaság belső ügye. E körben az alperes felé nincs beszámolási kötelezettsége.

Az alperes a kereset elutasítását kérte.

Egyrészt vitatta a felperes perindítási jogosultságát arra tekintettel, hogy a felperes nem igazolta, hogy mint társadalmi szervezet az alapszabályban meghatározott közgyűlési határozat alapján a törvényes képviselő feljogosíthatja-e perindításra a képviselőt ellátó ügyvédi irodát. A Ptk. 209/B. §-a szerinti közérdekű keresettel összefüggésben utalt arra, hogy az csak az általános szerződési feltételként a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés esetében terjeszthető elő, amely nem fogyasztói szerződések esetében a választottbíróági klauzula alkalmazásának tisztességtelenségére és az egyedi megtárgyaltság hiányára tekintettel kizárt. A választottbíróági megállapodást egyedi szerződések tartalmazzák, az a felek önálló megállapodása, így nincs jelentősége az egyedi szerződések tekintetében a fogyasztói jogvédelem szempontjából a választottbíróági kikötés felperes általi megtámadásának. Az ÁSZF megalkotásával a felek között a választottbíróági szerződés nem jön létre. Az minden esetben a felek önálló megállapodásának, illetve az egyedi lízingszerződés megkötésének az eredménye. Az azonnali hatályú felmondásra

alperest feljogosító szerződéses pontok tekintetében is kérte a kereset elutasítását arra hivatkozással, hogy a felperes nem fejtette ki, hogy mely oknál fogva minősülnek tisztességtelennek az általa támadott szerződési feltételek. Nem fejtette ki, hogy milyen jogot vagy kötelezettséget érintenek hátrányosan a támadott feltételek. A szerződéses pontok az átláthatóság követelményének megfelelnek, mivel minden szerződésszegő magatartást magában foglalnak. A „bármely” fordulat sem teszi értelmezhetetlenné a szerződéses pontot, valamint a szerződésben meghatározott összes fizetési kötelezettséget sem kell hogy tartalmazza, mivel az a szerződésből értelmezhetően levezethető. Késedelem esetére a Ptk. is biztosítja a felmondás lehetőségét, így az erre vonatkozó szerződéses kikötés nem lehet tisztességtelen.

A Fővárosi Törvényszék a 2015. január 20. napján kelt 19.G.42.594/2014/10. számú ítéletében megállapította, hogy a ... Lízing Rt alperes által alkalmazott 2004. október 15-től 2006. február 5. napjáig hatályos ... Lízing Rt általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltétel 60. pontjának alábbi szövegrésze, miszerint:

a) a Lízingbevevő a Lízingszerződésből eredő valamely kötelezettségét nem, vagy nem maradéktalanul teljesíti, így különösen, de nem kizárólagosan, ha

- a Lízingbevevő bármely fizetési kötelezettségének teljesítésével 8 napot meghaladóan késedelembe esik,

- a Biztosítás a Lízingszerződés hatálya alatt bármilyen, a Lízingbeadónak fel nem róható okból megszűnik, illetve a biztosítási díjak megfizetésével a Lízingbevevő, amennyien díjfizetésre a Lízingszerződés szerint köteles, bármilyen okból 8 napot meghaladóan késedelembe esik,

- a Lízingbevevő a Biztosításban foglalt kötelezettségeit egyéb módon megsérti, vagy a Biztosításban meghatározott jogaival nem él, és ezen magatartása a Lízingbeadó megítélése szerint a Lízingbeadó számára hátrányos következménnyel járhat,

- a kötelezően gyakorlandó jogaival a Lízingbevevő nem él, vagy azok gyakorlásával késedelmeskedik,

- a Lízingbevevő az adataiban történő bármilyen változásról azok bekövetkezését követően 8 napon belül a Lízingbeadót nem tájékoztatja (amennyiben a Lízingbevevő társas vállalkozás, a cégszerű változását hivatalos okirattal - pld. cégkivonat, végzés - alá kell támasztani.),

c.) ...a Lízingbeadó megítélése szerint...

d.)... a Lízingbeadó megítélése szerint...

e) a Lízingbevevő megszegi a Lízingbeadóval kötött bármely más szerződését,

f) a Lízingbevevő bármely hitelintézettel vagy pénzügyi vállalkozással kötött bármely más szerződését a Lízingbeadó megítélése szerint jelentős mértékben megszegi,

g) ... a Lízingbeadó megítélése szerint...

h) a Lízingbevevővel szemben felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás indul,

j) a Gépjárművet bizonyíthatóan bűncselekmény elkövetelésére használják, és/vagy ilyen cselekménnyel összefüggésben a hatóság azt lefoglalja.”,

valamint a XI. fejezet 81. pont alábbi kikötése, miszerint:

„A Lízingszerződésből eredő jogvitáik rendezésére a Lízingbevevő Társ-lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő Állandó Választott Bíróság kizárólagos illetékességének, amely Választott Bíróság saját eljárási szabályai alapján jár el. A tárgyalás helye Budapest. Mindegyik fél egy-egy választott bírót jelöl, és az így jelölt két választott bíró választja meg az elnököt. Ha bármelyik fél a választott bíró jelölésével késik, vagy azt elmulasztja, a másik fél jogosult a választott bírót kijelölni, és az így kijelölt választott bírók jogosultak megválasztani az elnököt.”,

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig, valamint 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig hatályos ... Lízing Zrt általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételek alábbi kikötései, miszerint:

„X. 61. pont

- a) a Lízingbevevő a Lízingszerződésből eredő valamely kötelezettségét nem, vagy nem maradéktalanul teljesíti, így különösen, de nem kizárólagosan, ha
 - a Lízingbevevő bármely fizetési kötelezettségének teljesítésével 8 napot meghaladóan késedelembe esik,
 - a Biztosítás a Lízingszerződés hatálya alatt bármilyen, a Lízingbevevőnek fel nem róható okból megszűnik, illetve a biztosítási díjak megfizetésével a Lízingbevevő, amennyien díjfizetésre a Lízingszerződés szerint köteles, bármilyen okból 8 napot meghaladóan késedelembe esik,
 - a Lízingbevevő a Biztosításban foglalt kötelezettségeit egyéb módon megsérti, vagy a Biztosításban meghatározott jogaival nem él, és ezen magatartása a Lízingbevevő megítélése szerint a Lízingbevevő számára hátrányos következménnyel járhat,
 - a kötelezően gyakorlandó jogaival a Lízingbevevő nem él, vagy azok gyakorlásával késedelmeskedik,
 - a Lízingbevevő az adataiban történő bármilyen változásról azok bekövetkezését követően 8 napon belül a Lízingbevevőt nem tájékoztatja (amennyiben a Lízingbevevő társas vállalkozás, a cégszerű változását hivatalos okirattal -pld. cégkivonat, végzés- alá kell támasztani.)
- c) ... a Lízingbevevő megítélése szerint...
- d) ...a Lízingbevevő megítélése szerint...
- e) a Lízingbevevő megszegi a Lízingbevevővel kötött bármely más szerződését,
- f) a Lízingbevevő bármely hitelintézzettel vagy pénzügyi vállalkozással kötött bármely más szerződését a Lízingbevevő megítélése szerint jelentős mértékben megszegi,
- g) ... a Lízingbevevő megítélése szerint...
- h) a Lízingbevevővel szemben felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás indul,
- i) a Gépjárművet bizonyíthatóan bűncselekmény elkövetésére használják, és/vagy ilyen cselekménnyel összefüggésben a hatóság azt lefoglalja.
- j) a Lízingbevevővel kapcsolatban álló vállalkozások bármelyike a ... Bankcsoport bármely tagjával kötött bármely szerződésben foglalt kötelezettségeit nem teljesíti. E pont szempontjából kapcsolatnak minősül
 - (1) ha a vállalkozás, egy másik vállalkozással kapcsolatban áll oly módon, hogy szavazati joggal rendelkezik, vagy más tulajdonosokkal (részvényesekkel) kötött megállapodás alapján rendelkezik szavazati joggal, vagy tagjainak megválasztására vagy visszahívására vonatkozó döntéshozatalban részt vesz, vagy
 - a tulajdonosokkal (a részvényesekkel) kötött szerződés (vagy a létesítő okirat rendelkezése) alapján -függetlenül a tulajdoni hányadtól, a szavazati aránytól, a megválasztási és visszahívási jogtól -irányítási, ellenőrzési joga van;
 - 2) a két vállalkozás között fennálló olyan kapcsolat, amelynek alapján
 - az egyik vállalkozás dönthet a másik vállalkozás nyereségének felosztásáról, nyereségének vagy veszteségének más vállalkozáshoz való átcsoportosításáról, stratégiájáról, üzletpolitikájáról vagy értékesítési politikájáról, vagy
 - -lehetővé válik -függetlenül attól, hogy a megállapodást alapszabályban (alapító okiratban) vagy más írásos szerződésben rögzítették- a vállalkozás irányításának más vállalkozás irányításával való összehangolása valamely közös cél érdekében, vagy

- -a közös irányítás az igazgatóság, a felügyelő bizottság, az ügyvezetés részben vagy teljesen azonos összetételén keresztül valósul meg, vagy
- -az egyik vállalkozás tőkekapcsolat nélkül befolyásolja egy másik vállalkozás működését;

3) amennyiben a vállalkozások olyan kapcsolatban állnak egymással, hogy ha az egyiknél pénzügyi problémák merülnek fel, valószínűsíthető, hogy a másik is visszafizetési nehézségekkel kénytelen számolni; ilyen kapcsolatnak számít különösen a

kezesség, készfizető kezesség, garanciák és egyéb biztosítékok;

jogszabályon vagy szerződésen alapuló korlátlan és egyetemleges felelősség; közvetlen kereskedelmi függőség, amelyet rövidtávon nem lehet megszüntetni, illetőleg más üzleti kapcsolattal helyettesíteni.”

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig hatályos ... Lízing Zrt hatályos ... Lízing Zrt általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételben alkalmazott alábbi kikötése, miszerint:

„XII.84.

a Lízingszerződésből eredő jogvitáik rendezésére a Lízingbevevő Társ-lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő állandó Választott Bíróság kizárólagos illetékességének, amely Választott Bíróság saját eljárási szabályai alapján jár el. A tárgyalás helye Budapest. Mindegyik fél egy-egy választott bírót jelöl, és az így jelölt két választott bíró választja meg az elnököt. Ha bármelyik fél a választott bíró kijelölésével késik, vagy azt elmulasztja, a másik fél jogosult a választott bírót kijelölni, és az így kijelölt választott bírók jogosultak megválasztani az elnököt.”

valamint az alperes által fogyasztói szerződésben alkalmazott a 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig hatályos ... Lízing Zrt általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltétel alábbi kikötése, miszerint:

„XII. 84.

A Lízingszerződésből eredő jogviták rendezésére a Lízingbevevő, Társ-lízingbevevő, a Biztosítéki Szerződés felei, valamint a Lízingbeadó alávetik magukat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett működő állandó Választott Bíróság kizárólagos döntésének és megállapodnak abban, hogy a jogviták elbírálására a Választott Bíróság a gyorsított eljárás szabályait alkalmazza. A tárgyalás helye Budapest.”

rendelkezése az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen azzal, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti a 2006. március 1. napja előtt megkötött azon lízingszerződéseket, amelyeket a kereset benyújtásáig, 2012. június 22. napjáig már kölcsönösen teljesítettek.”

Ezt meghaladóan a keresetet elutasította, és rögzítette az alperes által közléteendő közlemény szövegét, valamint kötelezte az alperest, hogy ezt a közleményt 15 napon belül saját költségén a Magyar Nemzet és a Népszabadság című országos napilapokban egyszeri alkalommal tegye közzé. A közlemény arra vonatkozó tájékoztatást is tartalmaz, hogy az egyoldalú felmondásokat lehetővé tevő kikötések milyen okból érvénytelenek és a választottbíróági rendelkezés miért tisztességtelen. Kötelezte továbbá az alperest 149.250 forint perköltség megfizetésére a felperes javára.

A határozat indokolásában idézte a régi Ptk. 2006. március 1. napját megelőző időszakban hatályos 205. § (1)-(3) bekezdéseit, a 209. § (1)-(3) és 209/B. § (1), (2), (5), továbbá 209/C. és 209/D. §-ainak rendelkezéseit. A 2006. március 1. napját követően hatályos Ptk. 205/A. § (1) bek., 209. § (1) bek., 209/A. § (2) bek., 209/B. § (1), (2) bekezdésében, a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § i) pontjának, 2. § d) pontjának, valamint a Ptké. II. 5. § a) pontjában foglalt rendelkezéseinek

rögzítését követően kifejtette, hogy a pertárgya az alperes mint a gazdálkodó szervezet által alkalmazott és a gazdasági tevékenysége körében megkötött, 2006. március 1. napját megelőzően bármely szerződést kötő féllel kötött szerződés részévé váló, 2006. március 1-jét követően a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési feltétel tisztességtelennek állított kikötései érvénytelenségének a megállapítása volt. A felperes perbeli legitimációját vitató kifogásra tekintettel utalt arra, hogy a felperes alapító okirata és alapszabálya értelmében fogyasztói érdekek képviselőjét ellátó társadalmi szervezet, mi több, a Magyar Kormány által az Európai Unió felé fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás kezdeményezésére feljogosított, bejelentett szervezet. Ezért a Ptké. 5. §-a és a Ptk. 209/B. §-a értelmében közérdekű kereset indítására feljogosított szervezet, azaz a perben perbeli legitimációval rendelkezik. Rögzítette, hogy a jogszabályon alapuló perbeli legitimációját nem teheti az alperes azon az alapon vitássá, hogy a meghatalmazást adó törvényes képviselő rendelkezik-e az alapszabály szerint a közgyűléstől származó perindítás megindítására vonatkozó határozattal. Kivülálló harmadik személyek a törvényes képviselő nyilatkozatát nem tehetik vitássá. Az pedig a szervezet belső ügye, hogy a törvényes képviselő a szervezeten belül rendelkezett-e jogosultsággal a nyilatkozat megtételére. Erre tekintettel az alperes pergátló kifogását elutasította, a keresetet érdemben vizsgálta.

Kitért a 2006. március 1. napját megelőző időszakban hatályban volt Ptk. rendelkezéseire, amelyek lehetővé teszik a gazdálkodó szervezet által használt tisztességtelen általános szerződési feltétel megtámadását és nem korlátozzák a fogyasztói szerződések körére a megtámadható szerződési feltételt. A 2006. március 1. napját megelőző időszakban kötött szerződésekre az érvénytelenség megállapítása nem vonatkozik a megtámadásig már teljesített szerződésekre sem. 2006. március 1. napját megelőzően a közérdekű kereset körében az általános szerződési feltételként szerződés részévé váló, míg a 2006. március 1. napját követően a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen kikötés érvénytelenségének megállapítását lehetett kérni. A közérdekű keresettel indított eljárásban az általános szerződési feltételek esetleges tisztességtelenségének megállapítása esetén az ítélet hatálya csak az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló feltételekre terjed ki, az egyedi megtárgyaltság bizonyítása esetén egyedi ügyben az ítélet hatálya nem áll fenn, vagy nem terjed ki az egyedileg megtárgyalt szerződési feltételekre. Ezért nem volt jelentősége annak az alperesi hivatkozásnak, hogy a választottbírói kikötés minden esetben egyedi szerződési kikötés, mivel amennyiben ezt a felek egyedileg megtárgyalják, úgy értelemszerűen az ítélet hatálya nem terjed ki ezen szerződésekre.

Az alperes egyoldalú felmondásra feljogosító szerződéses kikötései körében a Ptk. 209. § (1) bekezdését, illetőleg a 2006. március 1. napját megelőző időben hatályban volt Ptk. 209/A. § (1) bekezdését tette a vizsgálat mércéjévé. Utalt arra, hogy e körben a BDT2011/2571. számú bírói döntésben foglaltakat is irányadónak tekintette. A lízingdíj-tartozás azonnali hatályú felmondásával a teljes hátralékos lízingdíj-tartozás lejárttá válik, és az időszakonként visszatérő, részletekben való törlesztés lehetőségét a lízingbevevő elveszti, ami az adósságot súlyos gazdasági helyzetbe hozza, úgy, hogy nem csupán a lízingtárgy megszerzéséhez szükséges pénzügyi finanszírozás körében folyósított kölcsöntartozás járulékokkal és kamattal való visszafizetésére válik kötelezetté, hanem egyúttal a lízingtárgy használatának jogosultságától is elesik. Ezért e körben az arányosság elvének ésszerű érvényesítése még inkább előtérbe kerülő követelmény. Amennyiben az adós mulasztásának nincsenek komoly következményei, a másik szerződéskötő fél, a lízingbeadó nem jogosult a legdrasztikusabb jogkövetkezmények alkalmazására. A szerződés egyoldalú azonnali megszüntetése mindebből fakadóan csak minősített, súlyos szerződésszegés esetén jelent arányos szankciót, és csak abban az esetben alkalmazható, ha a lízingkonstrukció teljesítése egyik vagy másik fél oldaláról valóban, ténylegesen és véglegesen veszélybe kerül, azaz a szerződésszegő cselekmény olyan veszélyt jelent a szerződés egészének teljesítésére, amely arányos szankcióként határozza meg az egyoldalú azonnali hatályú felmondást. Mindezek figyelembevételével értékelte a IX.60. és 61.

pontokban meghatározott egyoldalú felmondásra okot adó körülmények tekintetében az a) pontban meghatározott, lízingszerződésből eredő valamely kötelezettség nem vagy nem maradéktalan teljesítése, valamint a felsorolás 1., 3., 4., 8., 9. alpontjai tekintetében, hogy az a lízingbevevő kisebb súlyú szerződésszegése esetére is a legsúlyosabb következmény alkalmazását teszi lehetővé, amely nincsen arányban a szerződésszegés súlyával. Ebből fakadóan a kikötések a jogok és kötelezettségek egyensúlyát a lízingbevevő hátrányára egyoldalúan és indokolatlanul megbontják, így azok tisztességtelen, semmis szerződési kikötések, melyből fakadóan a szerződési kikötés érvénytelen. Ugyanerre a megállapításra jutott a 60. és 61. pontok e), f), h), i), valamint az 61. pont j) pontja tekintetében is.

A 60. és a 61. pont a) pontjának 2. pontja, továbbá az a) pont 5., 6. és 7. alpontjai tekintetében megállapította, hogy itt olyan esetkörök kerültek meghatározásra, amelyek a lízingszerződés keretében történő kölcsönnyújtás visszafizetését és magának a lízingszerződésnek a teljesíthetőségét alapjaiban veszélyeztetik, ezért ezen szerződésszegések körében a legsúlyosabb szankció az egyoldalú felmondással arányos, így ezek tekintetében a szerződési feltétel tisztességtelensége, érvénytelensége nem volt megállapítható. Így a gépjármű átvételét megtagadó, illetve az átvétel tényének igazolására vonatkozó kötelezettségeket sorolta ide, valamint azt az esetet, ha a lízingbevevő a gépjárművet rendeltetésellenesen használja, engedély nélkül harmadik személy részére használatba adja, vagy a lízingtárgyat megterheli, az azzal kapcsolatos karbantartási, állagmegóvási, javítási kötelezettségét megszegi, vagy a lízingbeadó ellenőrzési jogosultságát megakadályozza. Ezek olyan biztosítékok a lízingbeadó számára, amelyek a kihelyezett összeg, illetőleg a lízingbevevő részére átadott vagyontárgy épségének megőrzésére és biztosítására vonatkozó szerződési kikötések. Ezek esetében olyan mértékű jogsértést valósítanak meg a felsorolt magatartások, amely a bíróság álláspontja szerint az egyoldalú felmondást mint szankciót arányosan vonják maguk után.

A 60. és 61. pont c), d) és g) pontjaiban szereplő szerződésszegő magatartások tekintetében kifejtette, hogy ezek szintén olyan súlyú szerződésszegések, amelyek a lízingszerződés teljesíthetőségét alapjaiban veszélyeztetik, ezért arányos szankció a lízingbeadó részéről a szerződés egyoldalú felmondása, azonban figyelembe vette, hogy az itt felsorolt szerződésszegésnek objektív értelemben kell jelentősnek lennie, ezért a lízingbeadó megítélése szerinti kitétel egyoldalúan a lízingbeadó javára mozdítaná el a szerződésszegés súlyának a megítélését, ezért ennek mint tisztességtelen kitételnek az érvénytelenítésével tartotta fenn az így érvényessé váló szerződési kikötést a részleges érvénytelenség szabályai szerint.

Utalt arra, hogy a felperes jogalapi hivatkozása a 18/1999. Korm. rendelet 2. § d) pont első fordulata és az 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján nem volt értelmezhető a támadott szerződési kikötések tekintetében. A Vht. és a Cstv.-be ütközését sem tudta érdemben vizsgálni, mivel e vonatkozásban a felperes részletes jogi magyarázatot nem adott.

Az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló választottbírói kikötések – XI. 81., XII. 84. – körében elsősorban a 3/2013. PJE határozatban foglaltakra utalt azzal, hogy a választottbírói kikötés kizárólagossága eredményezi annak tisztességtelenségét, mivel a fogyasztót az igényérvényesítés lehetőségeiben korlátozza.

A 2/2011. PK vélemény 5. a) és b) pontjait a perbeli általános szerződési feltételekben meghatározott választottbírói kikötésre nem találta alkalmazhatónak. A felperes keresete közlemény közzétételére is irányult, amelynek helyt adott, valamint a perköltségről a Pp. 81. §-a alapján a pernyertesség-pervesztesség arányában határozott akként, hogy megítélése alapján az alperes 75%-ban lett pervesztes.

Az ítélettel szemben – a felperes által benyújtott fellebbezésben – a felperes az elsőfokú bíróság ítéletének keresetet elutasító rendelkezésének megváltoztatását kérte a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján. Anyagi jogszabálysértés körében hivatkozott arra, hogy a Ptk. 209/B. § (1) bekezdésének

2006. március 1. napjától hatályos rendelkezése már a korábbi Ptk. 209. § (3) bekezdésének szövegével szemben lehetővé tette az általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítását a már teljesített szerződések esetében is, ezért az BDT2011/2486. számú határozatra hivatkozással kérte ennek a mellőzését az elsőfokú ítéletből és az ítélet megváltoztatását azzal, hogy az általános szerződési feltételek érvénytelensége minden alperessel szerződő fogyasztóra irányadó. Kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását a 60. a) 2.5.6. és 7. alpontjai és a 61. a) 2.5.6. és 7. alpontjai tekintetében is. A 60., illetve 61. pont a) pontjának 2. alpontjához kapcsolódóan kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság indokolása szerint érvényes az a szerződési feltétel, amely értelmében a lízingbevevő azon cselekménye, hogy a szállító, illetve a megbízott által szerződésszerűen felajánlott gépjármű átvételét megtagadja súlyos szerződésszegés, mert a szerződés teljesíthetőségét veszélyezteti. Kifejtette, hogy ez a szerződési feltétel teszi lehetővé az alperesi önhatalom gyakorlását, ami tilos. Kétségtelen, hogy a felmondási jog jogszerű gyakorlása esetén a lízingbeadó követelheti a gépjármű átadását, de nem jogosult annak önhatalmú birtokba vételére. A jog érvényesítése bírósági útra tartozik, és nincs olyan törvényi rendelkezés, ami feljogosítaná az önhatalmú birtokba vételére.

A 60. és 61. pont a) pontjának 5., 6. és 7. alpontjai tekintetében továbbra is értelmezhetetlennek tartotta azt a rendelkezést, hogy mit tekint nem rendeltetésszerű használatnak az alperes, mit ért az alatt, hogy bármilyen jogcímen megterheli a lízingtárgyat a lízingbevevő, mi annak a jogi indoka, hogy például nem adhatja át egy másik családtagjának a lízingtárgyat. Ugyancsak értelmezhetetlen, hogy mit tekint karbantartási, javítási kötelezettségnek, melynek elmulasztása a legsúlyosabb szankciót vonja maga után, és aránytalan a szerződési feltétel, ha az ellenőrzést az alperes nem tudja gyakorolni.

A 60. és 61. pontok c), d) és g) pontjai tekintetében, ahol a bíróság az érvénytelenségre irányuló kereseti kérelmet részben elutasította, és „A lízingbeadó megítélése szerint” szövegrész elhagyásával tekintette érvényesnek a szerződési feltételeket a 93/13/EGK irányelv 6. cikk (1) bekezdésére és az Európai Unió Bírósága által a C-26/13. számú ítéletben kifejtett értelmezésre hivatkozott, amely szerint a tisztességtelen feltételt a nemzeti jog diszpozitív rendelkezése helyettesíti, így a törvényszék ítéletével nem tudja módosítani az érvénytelen szerződési feltételt azzal, hogy egyszerűen kiemeli belőle az „érvénytelen” szóösszetételt. Hivatkozott arra is, hogy ezek a szerződési feltételek azért is érvénytelenek, mert alapvetően is értelmezhetetlen, hogy melyek azok az esetek, amikor ki kell egészíteni a biztosítékot, mert annak értéke csökkent. Értelmezhetetlen továbbá, hogy mit ért az alperes egy lízingbevevő pénzügyi, gazdasági, illetve jogi helyzetén, ami a legsúlyosabb szankciót vonja maga után. Nem érthető, hogy milyen jogi és gazdasági helyzete lehet egy lízingbevevőnek, amelyben bekövetkező bármiféle változás a teljes szerződést lejárttá teszi. Értelmezhetetlen az is, hogy mit ért az alperes a biztosítéki szerződésben foglalt valamely kötelezettség megszegése alatt, így ezen szerződési feltételek a Ptk. 209. § (4) bekezdése alapján értelmezhetetlenek, nem világosak a fogyasztók számára. Erre tekintettel a 60. és 61. pontok c), d) és g) pontjai érvénytelenségének kimondásával kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását.

Az ítélettel szemben az alperes is fellebbezést nyújtott be, amelyben elsődlegesen az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését kérte súlyos eljárási szabálysértésre tekintettel a Pp. 252. § (2) bekezdése alapján, és a törvényszéknek a per újabb tárgyalására és új határozat hozatalára utasítását. Másodlagos kérelme az ítélet megváltoztatására irányult a felperes által előterjesztett valamennyi kereset elutasításával, és a felperes perköltségben való marasztalásával. Harmadlagosan a tényállás megfelelő felderítése és a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű megismétlése, illetőleg kiegészítése miatt a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján kérte az ítélet hatályon kívül helyezését. és a törvényszék új eljárásra és újabb határozat hozatalára utasítását. Mindhárom esetben kérte perköltségének megállapítását, vagy a felperes perköltségben marasztalását.

Súlyos eljárási szabálysértésként arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság egyrészt nem döntött valamennyi kereseti kérelemről, másrészt hibás jogszabályhely alkalmazásával állapította meg az egyes szerződési feltételek érvénytelenségét. Előadta, hogy a felperes pontosított keresetében elsődlegesen a három időszakban hatályos, megjelölt üzletszabályzatok teljes érvénytelenségének, másodlagosan pedig annak a megállapítását kérte, hogy az egyes üzletszabályzatok (ÁSZF-ek) egyes pontjai jogszabályba ütközés és tisztességtelenség okán érvénytelenek. Rögzítette, hogy az ítéletben ismertetett pontokon kívül mindhárom időszakban hatályos ÁSZF IV. 23. és 24.b., valamint IV. 25. pontjai is a másodlagos kereseti kérelem részét képezték. Az egyes kereseti kérelmek a másodlagos kereseti kérelemben belül is önálló kereseti kérelemnek minősülnek, ezért álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszéknek valamennyi perbe vitt ÁSZF rendelkezéséről döntenie kellett volna a Pp. 2. § (1), 3. § (1) és 221. § (1) bekezdés d) pontja értelmében. Az elsőfokú per tárgyalása során azonban a felperes az egyes ÁSZF-ek IV. 23., IV. 24. b. és IV. 25. pontjai tekintetében kereseti kérelmétől elállt. Ebben az esetben az elállással érintett kereseti kérelmek tekintetében az elsőfokú bíróságnak a pert el kellett volna különíteni és az elállással érintett keresetek tekintetében, amennyiben ahhoz az alperes hozzájárul, a pert meg kellett volna szüntetnie. A törvényszék azonban az eljárása során ezek tekintetében semmilyen határozatot nem hozott, amely mulasztása a másodfokú eljárás során nem pótolható, nem orvosolható. Ez a súlyos eljárási jogszabálysértés az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolja.

A hibásan alkalmazott jogszabályi hely körében kifejtette, hogy a felperes keresetében a megjelölt szerződéses rendelkezések érvénytelenségét a Ptk. 209. § (4) bekezdésére, azaz arra alapította, hogy a megjelölt szerződési feltétel nem világos, illetve nem érthető. Ehhez képest a törvényszék az ítéletét a Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglaltakra alapította, olyan jogszabályhelyre, amelyre a felperes a támadott rendelkezések tekintetében nem hivatkozott. Mivel a Ptk. 209. § (1) és (4) bekezdésére alapított tisztességtelenségi okok tényállási elemei egymástól jelentősen eltérnek, az alperesnek a védekezése előadásához fűződő jogai jelentősen sérültek. Egységes a joggyakorlat abban, hogy ez súlyos jogsértésnek minősül, ami az ítélet hatályon kívül helyezését eredményezheti. A felperes aktív perbeli legitimációjának hiányára hivatkozott továbbra is, amely körében álláspontja szerint az elsőfokú bíróság megállapítása téves volt, az nem az alperes által előterjesztett védekezés körében tartalmaz megállapításokat. Nem vitatta, hogy a Pp. 209/B. § (1) bekezdése szerinti közérdekű kereset tekintetében a felperesnek van perlési jogosultsága, azonban az ettől eltérő igényérvényesítési jogosultság hiányát állította, amelyet a felperes a perben nem igazolt. Az egyesületnek a kereseti kérelemben kifejtett igények tekintetében csak akkor lehet igényérvényesítési jogosultsága, ha azt a belső szabályzatának megfelelően kifejezi, ezért ennek hiányában az egyesület a jogait a perben nem érvényesítheti. Így a Ptk. 209/B. §-án alapuló perlési jogosultságától, amely eljárásjogi jogosultságnak minősül, eltérő jog az igényérvényesítési jogosultság, amely az anyagi jog szabályain alapulva eredményezi a felperes és a perbe vitt igény közötti kapcsolatot. Egyesület mint perlésre jogosult szervezet és a perbe vitt igény közötti kapcsolatot az egyesület arról dönteni hivatott szervének a határozata alapozza meg. Ezért megfelelő belső szervezeti felhatalmazás hiányában az elnök eljárása nem testesíti meg az egyesületi tagok akaratát, ilyen irányú felhatalmazás hiányában az elnök eljárása nem alapítja meg az általa képviselt egyesület kereseti kérelemben meghatározott igényét, így kizárólag az ő döntése a per megindításáról nem alkalmas az egyesület akaratának kifejezésére a felperes és a kereseti kérelem közötti anyagi jogi kapcsolat megállapítására. Ezért álláspontja szerint a felperes igényérvényesítési jogosultságának igazolása hiányában aktív perbeli legitimációval nem rendelkezik. E körben a Kúria LB-H-PJ-2010-600. számú eseti döntésében elvi éllel tett megállapításaira hivatkozott (BDT2008/1792. és BH1992/493.).

Kifogásolta, hogy a törvényszék ítélete értelmében az alperes által alkalmazott ÁSZF-ek érvénytelennek nyilvánított pontjai az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelenek. Az alperes a perbeli ÁSZF-eket azonban mind fogyasztói, mind nem fogyasztói

szerződések esetében alkalmazta, így azok az alperessel szerződő fél fogyasztói minőségétől függően válhattak a fogyasztói szerződés részévé, illetve fogyasztói szerződés körébe nem sorolható szerződések részévé. A felperes Ptk. 209/B. §-a alapján fennálló közérdekű keresetindítási jogosultsága kizárólag a fogyasztói szerződés megkötésénél alkalmazott általános szerződési feltétel tekintetében áll fenn, nem fogyasztói ügyfelek esetében a felperesnek közérdekű keresetindítási joga nincs. A felperes a pontosított keresetében is valamennyi szerződő félre kiterjedő hatállyal kérte megállapítani az ÁSZF-ek egyes feltételei érvénytelenségét. Erre azonban a közérdekű kereset alapján meghozott ítélet nem terjedhet ki. Ezért álláspontja szerint az ítéletnek azon rendelkezése, amely az ÁSZF kikötések körében az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal állapítja meg az érvénytelenséget, jogszabálysértő.

Kifogásolta, hogy valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelennek nyilvánította a bíróság az ÁSZF-ek 60. h), illetve 61. h) pontjait, amelyek az azonnali hatályú felmondás jogát biztosítják a lízingbeadó számára, amennyiben a lízingbevevővel szemben felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy végrehajtási eljárás indul, valamint a 60. és 61. pontok j) pontjait, amelyek kizárólag vállalkozások tekintetében tartalmazznak rendelkezéseket. Arra hivatkozott, hogy az ÁSZF-ekben szabályozott pénzügyi lízingszolgáltatás a Hpt. hatálya alá tartozik, amely mint speciális jogszabály a gazdálkodó szervezeteket kifejezetten kizárja a fogyasztók köréből. Idézte továbbá a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény és az ehhez kapcsolódó, az elszámolást rendező 2014. évi XL. törvény 2. §-ának 1. pontját, amely e törvények hatályára vonatkozóan a fogyasztók fogalmát a Hpt.-re utalással adja meg. Kiemelte, hogy a jogalkotó a devizalapú kölcsönszerződések tekintetében a Hpt.-ben és a 2014. évi XXXVIII. és XL. törvényben alkalmazott definíciót erősítette meg és rendelte továbbra is alkalmazni a 2014. évi LXXVII. törvényben is, azaz a jogi személyeket, függetlenül azok tevékenységi körétől és gazdálkodásuk területeitől kivonta a fogyasztó fogalma alól. Mivel a 60. pont h), 60. és 61. pont h) alpontja tekintetében a felszámolási, csőd- és végelszámolási eljárás is csak gazdálkodó szervezetek esetében merülhet fel, és az egyértelmű törvényi szabályozás és joggyakorlat szerint a gazdálkodó szervezet fogyasztói minősége kizárt, a felperes fogyasztói szerződések tisztességtelenségének megállapítása iránti közérdekű keresetet ezen pont tekintetében nem indíthatott, e pontok a Ptk. tisztességtelenségre vonatkozó §-ai szerint nem vizsgálhatók.

Érvelése szerint az ítélet megalapozatlan és ellentétes a jogszabályokkal és a töretlen bírói gyakorlattal is az ÁSZF-ek 60. a) és 61. a) pontjainak a fizetési késedelem esetére kikötött azonnali felmondási jog érvénytelenségére vonatkozóan rendelkezése is. Idézte a Ptk. 298. §-át és 300. §-át, amelyek értelmében bármely pénzfizetési késedelem esetén jogszabály rögzíti a jogosult elállási jogát. A pénzügyi lízingszerződés a Ptk.-ban nem szabályozott atipikus szerződés, amely az adásvétel (részletvétel), a pénzkötelmek (hitelviszonyok) és használati kötelmek tényállási elemeit egyaránt hordozza. Mivel azonban a lízingbeadó részéről ténylegesen hitelnyújtás történik, az adós hitel-visszafizetési kötelezettségére a Ptk. hitelviszonyra vonatkozó szabályai is irányadóak. A Ptk. 525. § és 524. §-aira és az új Ptk. 6:415. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozott, utóbbi már a lízingszerződések korábbi gyakorlatát törvényi szintre emelve a lízingszerződések esetében is rögzíti a lízingbeadó azonnali felmondási jogosultságát arra az esetre, ha az adós a lízingszerződésen alapuló lízingdíj, költség vagy teher fizetési kötelezettségét határidőben elmulasztja. Ez a szabályozás a fogyasztó és nem fogyasztó adósra egyaránt irányadó. A szerződési főkötelezettség elmulasztásának jogkövetkezménye alól fogyasztói minőségre figyelemmel sem a jogszabályok, sem a bírói gyakorlat nem ad felmentést.

Az ÁSZF-ek 60. a), illetve 61. a) pontjának 2. és 3. esetei körében, amelyek a lízingtárgyra kötött biztosítás megszűnése, illetve a biztosítást veszélyeztető lízingbevevői magatartások esetére biztosít felmondási jogot, előadta, hogy mivel a lízingtárgyra kötött biztosítás célja, hogy a lízingtárgy sérülése vagy megsemmisülése esetén a lízingbeadó továbbra is megfelelő biztosítékkal

rendelkezzen, fogalmilag kizárt, hogy az ilyen tartalmú kikötés tisztességtelen legyen. A lízingtárgyra kötött biztosítás hiányában ugyanis a megnövekedett kockázat magasabb lízingdíjat is eredményezne, a lízingbeadó a megnövekedett kockázat viselésére nem kötelezhető, ezért a lízingbevevő által előidézett megnövekedett kockázat esetére biztosított felmondási jog nem tisztességtelen.

Végül kifejtette, hogy az ÁSZF 60. j), illetve 61. j) alpontjai [ezek helyesen: i) alpontok], amelyek a lízingbeadó számára abban az esetben biztosítanak felmondási jogot, amennyiben a lízingtárgyat bűncselekmény elkövetéséhez használták, fogalmilag kizárt, hogy tisztességtelen legyen egy ilyen tartalmú szerződéses rendelkezés.

A felperes a fellebbezési ellenkérelmében előadta, hogy az elsőfokú eljárás során az eredetileg támadott szerződési feltételek egy része a jogszabályi változások, valamint a Magyar Állammal szembeni közérdekű kereset alapján született jogerős döntés folytán vált okafogyottá, ezért került sor a kereset módosítására, amellyel érintett körben az elsőfokú bíróság ugyan a pert nem szüntette meg, ez azonban a másodfokú eljárásban pótolható, a perköltség kérdését nem érinti. A felperes perbeli legitimációja körében a Kúria Gfv.VII.30.112/2015/5. számú döntésére hivatkozott, amely eljárás során az egyesület perlési jogosultságát a Kúria sem tette vitássá. Utalt arra is, hogy a Kúria az idézett határozatában a perbelihez hasonló, vagy azzal azonos szerződési feltételek tisztességtelenségét is kimondta, különösen az azonnali hatályú alperesi felmondást érintően. Hangsúlyozta, hogy az ítélet indokolásából és rendelkező részéből is megállapítható, hogy az kizárólag a fogyasztói szerződésben alkalmazott szerződési feltételekre vonatkozik.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az egyes időszakokban hatályos ÁSZF 60. a) 2 és 61. a) 2 alatti rendelkezései körében – amely a lízingtárgy átvételének elmulasztása esetére biztosít a lízingbeadó számára azonnali hatályú felmondási jogot – hangsúlyozta, hogy a felperes tévesen értelmezi az érintett rendelkezéseket, mivel azok nem jogosítják fel a lízingbeadót a gépjármű önhatalmú visszavételére, hanem az alperes részéről szerződésre felajánlott lízingtárgy átvételének lízingbevevő általi megtagadásához fűz jogkövetkezményt. Hangsúlyozta, hogy a kiforrott jogi irodalom és a bírói gyakorlat szerint, valamint az új Ptk. 6:409. §-a értelmében is a lízingbevevő részéről a lízingtárgy átvétele az ügylet fogalmi eleme, így megvalósulásának elmaradása a lízing perfektuálódásának elmaradását eredményezi, mint főkötelezettség nemteljesítése esetére biztosított azonnali felmondási jog nem tisztességtelen. A lízingtárgy nem rendeltetésszerű használatát és karbantartását érintő ÁSZF-ek 60. a) 5., 6., 7. és 61. a) 5., 6. 7. pontjai érvénytelenségére irányuló kereseti kérelem körében vitatta azok értelmezhetetlenségét és utalt az ÁSZF-ek VI. fejezetének rendelkezéseire, amelyek ebben a körben határozzák meg a rendeltetésszerű használat és a karbantartási kötelezettség, valamint a lízingtárgy megterhelésének a tilalmát. Utalt az ÁSZF-ek VI. 37. pontjára és az új Ptk. 6:413. § (1) bekezdésének rendelkezéseire. Előadta, hogy a 60. c), d), g) és 61. c), d), g) ÁSZF rendelkezések a „lízingbeadó megítélése szerinti” kitétel elhagyásával is tisztességesek, melyre vonatkozóan a felperes nem adta indokát annak, hogy ezen felmondási okokat miért tartja értelmezhetetlennek. A lízingbevevő vagyoni helyzetének lényeges romlása és a biztosítékok értékének csökkenése esetére az új Ptk. 6:415. § (1) bekezdés b) pontja is biztosítja a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát.

Az ítélet tábla megállapította, hogy a jogorvoslati kérelmek nem alaposak.

Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg a tényállást, és helytálló a jogi következtetése a per tárgyává tett szerződési feltételek semmisségével kapcsolatban.

Az elsőfokú bíróság a felperes mint a jogszabályok szerint közérdekű kereset indítására feljogosított szervezet által előterjesztett, az alperes mint gazdálkodó szervezet által alkalmazott és gazdasági tevékenysége körében megkötött szerződéseikhez használt, a 2006. március 1. napját megelőzően hatályos, valamint a 2006. március 1. napját követően a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződési feltételei közül a keresetben megjelölt, elsősorban az alperes mint lízingbeadó számára azonnali hatályú felmondást biztosító rendelkezések egy része, valamint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló választottbírói kikötés tisztességtelensége okán fennálló érvénytelenségét az egyes keresettel érintett időszakban hatályos jogszabályok helyes értelmezésével állapította meg.

Megalapozott a döntése abban a tekintetben is, hogy a felperes mint a fogyasztói érdekek képviselője, védelmét ellátó társadalmi szervezet és a Magyar Kormány által az Európai Unió felé fogyasztói érdekek védelme érdekében a jogsértés megszüntetésére irányuló eljárás kezdeményezésére feljogosított bejelentett szervezet a Ptk. II. 5. §-a és a Ptk. 209/B. §-a értelmében közérdekű kereset indítására jogosult, az általa előterjesztett közérdekű kereset tekintetében keresetindítási joggal rendelkezik.

A másodfokú bíróság nem osztotta az alperes fellebbezésében kifejtett álláspontot, hogy az egyébként általa sem vitatottan a felperes mint egyesület számára a jogszabályban meghatározott ügykörben fennálló perlési jogosultság ellenére a felperesnek igazolnia kellene az igényérvényesítési jogosultságának fennállását, azt, hogy a belső szabályzatának megfelelően, belső szervezeti felhatalmazás alapján került sor a per megindítására. A per irataiból megállapítható, hogy az egyesület nevében a törvényes képviselő adott meghatalmazást a perben eljáró jogi képviselő részére, akinek az eljárása, annak jogszerűsége jelen perben nem vizsgálható. Az alperes fellebbezésében hivatkozott BDT2008/1792. és BH1992/493. szám alatt megjelent eseti döntések az alperes álláspontját nem támasztják alá, mivel azok az egyesület képviselőjével, a képviselői jog gyakorlásával függenek össze. Helyesen utalt az elsőfokú bíróság arra, hogy a törvényes képviselő jogosultságának fennállása a szervezet belső ügye, ennek vizsgálata nem tartozik az alperes kompetenciájába, és erre hivatkozással a felperes nem vitatottan fennálló perbeli legitimációja nem tehető vitássá. A perbeli legitimáció és az igényérvényesítési jog közötti kapcsolatban elegendő annak igazolása, hogy a közhiteles nyilvántartás szerinti törvényes képviselő adta a meghatalmazást.

Az elsőfokú bíróság az alperest egyoldalú felmondásra feljogosító, a három különböző időszakban hatályos ÁSZF rendelkezések 60. és 61. pontjaiban található szerződéses kikötések körében a 2006. március 1. napját megelőző időben hatályos Ptk. 209/A. § (1) bekezdése, továbbá a 2006. március 1. után hatályos Ptk. 209. § (1) bekezdése és 209/B. § (1) bekezdése alapján helyesen indult ki abból, hogy a szerződés egyoldalú, azonnali hatályú megszüntetése csak a minősített és súlyos szerződésszegés esetén jelent arányos szankciót és csak abban az esetben alkalmazható, ha a lízingkonstrukció teljesítése egyik vagy másik fél oldaláról valóban, ténylegesen és véglegesen veszélybe kerül, azaz a szerződésszegő cselekmény ténylegesen olyan veszélyt jelent a szerződés egészének teljesítésére, amely arányos szankcióként határozza meg az egyoldalú azonnali hatályú felmondást. Helyesen indult ki az idézett jogszabályi rendelkezések alkalmazása során abból, hogy a lízingszerződés azonnali hatályú felmondása a lízingbevevő adóst olyan súlyos gazdasági helyzetbe hozza, amely valamennyi, a lízingszerződésből fennálló jogosultságának elvesztését eredményezi, ezért kiemelt követelményként jelenik meg az arányosság elvének ésszerű érvényesítése. Helyesen jutott arra a következtetésre az egyes rendelkezések tételes vizsgálata során, hogy a lízingbevevő kisebb súlyú, kisebb mértékű szerződésszegése esetére a legsúlyosabb jogkövetkezmény alkalmazása nem áll arányban a szerződésszegés súlyával, így az ilyen kikötések megbontják a szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek egyensúlyát a lízingbevevő hátrányára indokolatlanul

és egyoldalúan, ezért ezek a szerződési feltételek tisztességtelenek. A három különböző időszakban hatályos általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló választottbírói kikötések tisztességtelenségét a 3/2013. PJE határozatban foglaltakra tekintettel megalapozottan állapította meg. A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú törvényszék azon álláspontjával, hogy a közérdekű keresettel indított eljárásban a tisztességtelenség miatti érvénytelenné nyilvánítás kizárólag az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló feltételekre terjed ki. Amennyiben a felek a választottbírói szerződéses kikötést egyedileg megtárgyalják, úgy az így létrejövő választottbírói szerződésre az ítélet hatálya nem terjed ki.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a felperes végleges keresetét helyesen rögzítette, amely három külön időszakban hatályos alperesi üzletszabályzat általános szerződési feltételei egy része tisztességtelenségének és ezáltal érvénytelenségének megállapítására irányult. A kereset megváltoztatását a Pp. 146. § (1) bekezdése a tárgyalás berekesztéséig lehetővé teszi, feltéve, ha a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered mint az eredeti kereset, vagy azzal összefügg. A Pp. 146/A. § kötelező jogi képviselő esetén a keresetváltoztatás lehetőségét határidőhöz köti. A felperes módosított keresetével érvényesített igénye – tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása – megegyezett az eredetileg előterjesztett keresetével azzal az eltéréssel, hogy a keresettel támadott szerződési feltételek körét lecsökkentette; a IV. 23., 24. b) és a IV. 25. pontok érvénytelenségének megállapítását végleges keresetében már nem kérte. A felperes által így módosított kereset tartalmilag a kereset leszállításként értelmezhető, amely a Pp. 146. § (5) bekezdése szerint nem minősül keresetváltoztatásnak és a keresettől való elállásnak sem, ezért a másodfokú bíróság álláspontja szerint e körben az elsőfokú bíróságnak nem volt kötelessége az érintett kereseti kérelmek tekintetében a per elkülönítése és a per megszüntetése. Ennek elmulasztása egyébként sem minősülne olyan súlyos eljárási jogszabálysértésnek, ami az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a tárgyalás megismétlését tenné szükségessé. Az ítélet táblája utal a BH1993/52.II és a BH1993/317.II. számon megjelent eseti döntésekre, melyek szerint nincs helye a per részleges megszüntetésének a kereset részleges leszállítása esetén.

A Pp. 213. § (1) bekezdése értelmében az ítéletben foglalt döntésnek a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre kell kiterjednie, ami a 215. §-a értelmében nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. Az elsőfokú bíróság döntése a módosított, végleges felperesi kereseti kérelmet illetően e követelménynek megfelel. Azon szerződési feltételekről amellyel a felperes a keresetét módosította, a bíróságnak nem kellett határoznia, és nem is hozhatott az ítéletben erre vonatkozó döntést. Az alperes fellebbezése e körben nem volt megalapozott, az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése ezen okból nem volt indokolt.

Az ítélet táblája álláspontja szerint az alperes fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság hibás jogszabályhelyet alkalmazott.

A felperes az eredeti keresetlevelének 10-11. oldalán adta elő a IX. 60. és 61. pontokkal összefüggő jogi álláspontját, majd a 2003. május 2-án érkezett keresetpontosítás megjelölésű beadványában a jelen perrel érintett szerződési feltételekkel összefüggésben hivatkozott – egyebek mellett – az elsőfokú bíróság ítéletében megjelölt Ptk. 209. § (1) bekezdésére (3. és 5. oldal). Az ezt követő előkészítő iratában (2014. március 16. napján kelt) utalt ismét a Ptk. 209. § (4) bekezdésére. Mivel azonban valamennyi kereseti kérelme az érintett rendelkezések tisztességtelenségén alapuló semmisség megállapítására irányult, az elsőfokú bíróság – figyelemmel a keresetpontosításban hivatkozottakra – a szerződési feltételek tisztességtelenségét a Ptk. 209. §-ának valamennyi bekezdésére figyelemmel vizsgálhatta. A fogyasztói szerződésekkel kapcsolatos közérdekű kereset elbírálásának egyes kérdéseiről szóló 3/2011. PK vélemény 1. pontja szerint közérdekű keresetindítás esetén az általános szerződési feltételként a fogyasztói szerződés részévé váló kikötés érvénytelenségét akkor is meg kell állapítani, ha a kikötés – a tisztességtelenségtől eltérő, egyéb

okból – semmis. E pont indokolásában a Kúria kifejti, hogy a bíróság hivatalból is észlelhet és megállapíthat más semmisségi okot akár a kikötés tisztességtelensége mellett, akár attól függetlenül, tekintettel arra, hogy ez a Ptk. 209/B. § rendelkezés céljával összhangban áll, valamint összhangban van ezen értelmezés a 2/2010. (VI.28.) PK vélemény 5. a) pontjával, amely szerint a semmisségre alapított érvénytelenségi kérelem esetén a bíróság a szerződés semmisségét – hivatalból – más okból, más jogcím alapján is megállapíthatja, mint amit a keresetében a felperes megjelölt. Az alperes a benyújtott keresetpontosítás folytán érdemben nyilatkozhatott már az elsőfokú eljárásban is a Ptk. 209. § (1) bekezdésében foglaltakra, amit a fellebbezésében és a fellebbezési ellenkérelmében és kiegészítésében részletesen meg is tett. Érveit részletesen kifejtette, ezért a védekezés előadásához fűződő jogai jelentősen nem sérültek, az ítélet hatályon kívül helyezésére az ítéletábra ezen okból nem látott lehetőséget figyelemmel arra, hogy a szerződési feltételek tisztességtelenségének kérdése elsősorban jogkérdés, amelyhez különösebb bizonyítás a felek részéről nem szükséges, így emiatt sem érte hátrány az alperest.

Az ítéletábra nem osztotta sem az alperes, sem a felperes álláspontját az anyagi jogszabálysértés körében kifejtett, a 2006. március 1. napja előtt kötött, a kereset benyújtásáig már teljesített szerződések, és az alperes által alkalmazott ÁSZF-ek alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatályú érvénytelenné nyilvánítására vonatkozó ítéleti döntés körében.

Az elsőfokú bíróság a Ptk. perben releváns, az elbírálás szempontjából irányadó 2006. március 1. napját megelőzően, valamint azt követően hatályos rendelkezéseit az ítéletében részletesen ismertetette. Az idézett rendelkezésekből helyes jogi következtetést vont le és ennek megfelelően hozta meg döntését, amit az ítélet 21. oldalán megfelelően indokolt. A felperesi kereset három időszakban hatályos ÁSZF rendelkezéseit érintette. Az első a 2006. március 1. előtti időszakra esett, a ... Lízing Rt. alperes által alkalmazott 2004. október 15-től 2006. február 5. napjáig hatályos, a „.....zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételeire vonatkozott; ugyanakkor a 2007. augusztus 1. napjától 2008. december 1. napjáig, valamint 2009. május 1. napjától 2010. február 15. napjáig hatályos „.....zárt végű pénzügyi lízing személy és kishaszon gépjárművek” elnevezésű általános szerződési feltételek megjelölt kikötéseinél az alperes által a fogyasztói szerződésben alkalmazott rendelkezésekre terjedt ki. Az elsőfokú bíróság is ennek megfelelően tett különbséget a 2006. március 1. előtti és azt követően hatályos ÁSZF rendelkezések között, ami az ítélet rendelkező részében is megjelent. Téves az alperes fellebbezésében tett azon állítás, miszerint az ítélet az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatályú lenne, mivel az utóbbi két időszakot érintően csak a fogyasztói szerződésekben alkalmazott feltételekre terjed ki az ítélet hatálya, az a nem fogyasztói lízingszerződésekre nem vonatkozik.

Az ítélet 4. oldal utolsó előtti bekezdésének azon részét, hogy „az alperessel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen” a „fogyasztói szerződésben alkalmazott” kitéttel együttesen kell érteni, ami az ítélet indokolásából, a 21. oldal második bekezdésének utolsó mondatából egyértelműen kitűnik. A felperes fellebbezésében támadott azon ítéleti rendelkezés, miszerint „az érvénytelenség megállapítása nem érinti a 2006. március 1. napja előtt megkötött és a kereset benyújtásáig, 2012. június 22. napjáig már kölcsönösen teljesített szerződéseket”, a Ptk. 2006. március 1. előtt hatályos 209. § (3) bekezdésében foglaltaknak felel meg, ami nem mond ellent a BDT2011/2486. szám alatt megjelent eseti döntésben kifejtetteknek. Megjegyzi az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének rendelkező részében használt a „fogyasztói szerződésben alkalmazott” kitétel a 3/2011. PK vélemény 2. és 4. pontjának szóhasználatával azonos, ezért nem tévedett az elsőfokú bíróság a különböző időszakokban hatályos Ptk. rendelkezések alkalmazása és az érvénytelenségnek a fentiek szerinti megállapítása során.

A felperes jogorvoslati kérelmében előadott, az ítélet kereset szerinti megváltoztatására irányuló kérelmével összefüggésben a másodfokú bíróság az alábbiakra mutat rá.

Az érintett ÁSZF-ek 60. a) 2. és 61. a) 2. pontjaival kapcsolatban az ítélet tábla osztotta az alperes ellenkérelmében kifejtetteket, miszerint ezek a rendelkezések a szerződésszerűen felajánlott gépjármű átvételének elmulasztására és megtagadására vonatkoznak, nem a felperes fellebbezésében írt, alperesi önhatalom gyakorlását teszik lehetővé a szerződés felmondása esetére. E rendelkezések tartalmát a felperes tévesen értelmezte. A lízingtárgy átvétele a lízingszerződések bírósági és kialakult gyakorlatát törvényi szintre emelő új Ptk. 6:409. §-a értelmében a lízingbevevő fő kötelezettsége. Mivel e kötelezettség a kötelelem fő elemét jelenti a lízingbevevő részéről, annak megsértése megalapozza az azonnali hatályú felmondás lehetőségét, így az sem a felperes fellebbezésében írt, sem egyéb ok folytán nem minősül tisztességtelennek.

Az ÁSZF-ek 60. a) 5., 6. és 7., valamint a 61. a) 5., 6. és 7. pontok érvénytelenségére vonatkozó kereseti kérelmek tekintetében sem osztotta az ítélet tábla a felperes álláspontját, miszerint az érintett rendelkezések érthetetlenek, mivel nem lehet tudni, hogy mi minősül rendeltetésszerű használatnak, illetve mi minősül karbantartási, javítási kötelezettségnek. Az alperes ellenkérelmében helyesen hivatkozott az ÁSZF-ek VI. fejezetének rendelkezésére, és az ÁSZF VI.37. pontjára, ami a lízingtárgy harmadik személy részére történő használatba adását egyértelműen kizárja. E rendelkezésekhez kapcsolódnak az új Ptk. 6:413. §-ának további rendelkezései, melyek az alperes által alkalmazott ÁSZF-ek ezen rendelkezéseivel egyezően rögzítik e kötelezettségeket.

A 60. c), d), és g), valamint a 61. c), d), és g) pontok körében a másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság ítéletében kifejtetteket, ezért az ítélet megváltoztatására a fellebbezésben előadottak alapján nem látott alapot. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a fellebbezésben hivatkozott 93/13. EKG irányelv mint uniós jogforrás nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy a bíróság a szerződési feltétel egy részének tisztességtelenségét mondja ki. Ez összhangban van a Kúria 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 8. b) pontjában foglaltakkal, melynek indokolása szerint a részben tisztességtelen szerződési kikötésre a részleges érvénytelenség szabályai az irányadóak, amely értelmezés a Ptk. 228. §-ának (3) bekezdésével is összhangban áll, amely szerint az érthetetlen, ellentmondó, jogellenes vagy lehetetlen feltétel semmis. Az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait [239. §] kell alkalmazni.

Az alperes fellebbezésében kifogásolt, kizárólag a gazdálkodó szervezetek esetében alkalmazható rendelkezések, így az ÁSZF-ek 60. h) és j), valamint 61. h) és j) pontjai tekintetében helytálló az alperes érvelése abban a tekintetben, hogy mind a régi, mind az új Hpt., valamint a fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó jogegységi határozat és az annak alapján meghozott 2014. évi XXXVIII. és XL. törvény a fogyasztót a Hpt.-vel egyezően határozza meg, azaz az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személyeket tekinti fogyasztónak. Nem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a régi Ptk. 685. § d) pontja a fogyasztó fogalmát nem szűkíti le kizárólag a természetes személyekre, hanem általában a gazdasági vagy szakmai tevékenységi körén kívül eső célból szerződést kötő személyeket tekinti fogyasztónak, ami a gazdálkodó szervezeteket a fogyasztók köréből nem zárja ki. A régi Hpt. 2. számú melléklet III. pontjának 4. pontja, amely a Hpt. körében a fogyasztó fogalmát a jelenlegivel azonos természetes személyek körében határozta meg csak 2008. szeptember 1-től hatályos, az azt megelőző időszakban a Hpt. a fogyasztó fogalmát kifejezetten nem adta meg. Mivel a tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezések a Ptk. rendszerében találhatóak, és a Ptk. a fogyasztó fogalmát nem szűkíti le a természetes személyek körére, eltérő értelmezések adódhatnak a fogyasztók személyét illetően, ezért a jogalkalmazásban megjelenő esetleges

bizonytalanságra is figyelemmel a másodfokú bíróság nem látta indokoltaknak az ítélet megváltoztatását e körben. Az ítéltábla utal a Kúriának a felperes által hivatkozott, a Lombard Lízing Zrt. alperes ellen általa indított közérdekű perben hozott Gfv.VII.30.112/2015/5. számú ítéletében foglaltakra, amelyben a Kúria is tisztességtelennek találta az érintett, egyébként vállalkozásokra alkalmazható és irányadó rendelkezéseket is.

Az alperes fellebbezése szerinti, az ÁSZF 60. a) és 61. a) pontjának a fizetési késedelemre, a biztosítás megszűnésére, továbbá az i) pont szerinti bűncselekmény elkövetéséhez való felhasználásra vonatkozó azonnali hatályú felmondási lehetőségek tekintetében az ítéltábla rámutat az új Ptk. 6:415. §-ának rendelkezéseire, amelyek lehetővé teszik a lízingbeadó számára a szerződés felmondását a fellebbezésben hivatkozott fenti esetkörökben is, így a fizetőképesség, a vagyoni helyzet lényeges romlása vagy fedezet elvonására irányuló magatartás, és nem rendeltetésszerű használat, szavatossági jogok érvényesítésére irányuló kötelezettség elmulasztása esetében, azonban megállapítható e rendelkezésekből, hogy ezt nem 8 napos fizetési késedelem esetén azonnal, hanem előzetes felhívást követően biztosítja a lízingbeadó számára, azaz az új Ptk. rendszerében is érvényesül a fokozatosság és ezzel az arányosság elve, ami a perbeli ÁSZF-ek érintett rendelkezéseiből hiányzik. Valamennyi időszak ÁSZF rendelkezése már 8 napos késedelem, vagy a megjelölt mulasztás esetén azonnal lehetővé teszi az azonnali hatályú felmondást minden további, előzetes felszólítás nélkül.

Ez az elsőfokú ítéletben kifejtett és a másodfokú bíróság által is osztott indokok alapján tisztességtelen, melyet a másodfokú bíróság külön nem ismétel meg.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján – részben kiegészített indokolással – helybenhagyta.

A felek jogorvoslati kérelmei nem vezettek eredményre, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a alapján alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése szerint akként rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli a saját költségét.

Budapest, 2016. év február hó 4. napján

. Buglyó Gabriella s.k.
a tanács elnöke, előadó bíró

Dr. Ócsai Beatrix s.k.
bíró

Dr. Sándor Ottó s.k.
bíró

A kiadmány hitelül:

bíróági tisztviselő